

Çocuk okutmak için borç aranıyor

Sosyal Demokrasi Vakfı Başkanı (SODEV) ve AKSOY Araştırma Şirketi'nin kurucusu Ertan Aksoy; gündemdeki son gelişmeleri, verilere dayalı analizlerle, siyasilerin gündem belirleyen açıklamalarını ve bu açıklamaların toplum üzerindeki etkilerini Cumhuriyet için değerlendiriyor. İşte Ertan Aksoy'un bu haftaki değerlendirmesi...

A A A

cumhuriyet.com.tr

12 Eylül 2022 Pazartesi, 11:24

Abone Ol

Google News

Türkiye'nin içinde bulunduğu yoksullaşmanın boyutu nedeniyle, ülke gündemine dair başka bir konuyu konuşmaya imkân kalmadı. Gazeteciler, araştırmacılar, ekranlardaki tartışmacılar, yazarlar, kısaca ülkeye dair kafa yoran herkes sadece yoksullaşmayı konuşuyor. Çünkü, yurttaşı dinleyen herkes yoksulluk dışında bir şey duymuyor.

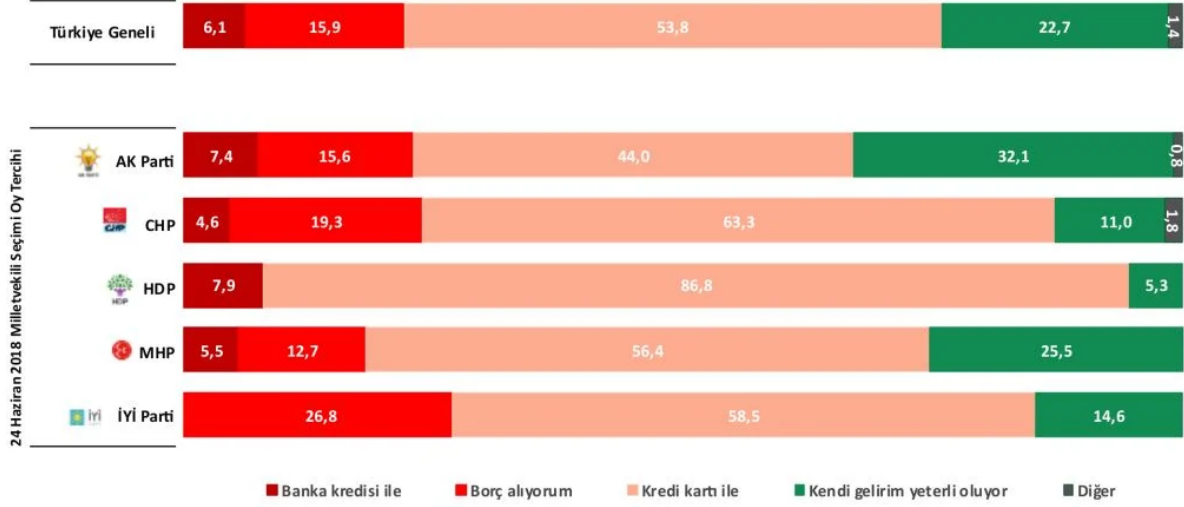
Alt, orta ve hatta üst gelir gruplarının tamamını etkileyen yoksullaşma giderek trajik bir hal alıyor. Daha birkaç gün önce değerli bir gazeteci arkadaşım ile bir AVM'nin yanından geçerken, o AVM'de çalışan bir gencin yanındaki diyaloguna tanıklık ettik. En yaygın kitap mağazasının çalışanı olan genç, yanındakine artık öğlen yemeğini bıraktığını, bu sayede masraflarını biraz daha düşürdüğünü anlatıyordu. Muhtemeldir ki lisans mezunu olan bu genç, eğitilmiş bir birey olarak mağazada kitap dizmekle kalmayıp aynı zamanda öğlen yemeklerini atlamak zorunda kalacak bir yoksullukla da baş etmek zorunda kalıyor. Son dönem sıklıkla vurgulamaya çalıştığım gibi, ülkenin en önemli sorunlarından biri nitelikli çalışanların yoksulluğu. Yani nitelikli yoksullar.

Yukarıdaki acı örnekten de görüldüğü üzere, Türkiye toplumunun her zaman gelir giderini dengelemek gibi bir zorunluluğu oldu. Birçok ekonomik krizde benzer örneklerini gördük. Rutin zamanda da reel geliri yüksek olmadığından, tasarruf oranları genelde düşük olmakla birlikte gelir-gider dengesi genelde denkti. Borçlanılmaz, hacze maruz kalma vb. kaygılarla kontrollü harcanır, mümkünse de tasarruf yapılırdı. Yeni kuşakta bu tasarruf arayışı görece azalmakla birlikte, kontrollü harcama büyük oranda devam ediyor. Yine zamana bağlı olarak Türkiye'deki ailelerin gelir gider dengesinin bozulduğu geçici süreler de oluyor. Bunlara en iyi iki örnekten biri, kış aylarındaki ısınma maliyetleri diğeri ise çocuklu ailelerde okula geri dönüş dönemi. Bu iki dönem genelde gelirin gideri karşılamadığı ailelerde gerilim yaratan dönemlerdir. Bu yazıda okula dönüş dönemini ele alacağız.

Malumunuz bu hafta öğrenciler eğitime geri dönüyor. Bu geri dönüş, eskiden daha çok yoksul ailelerin derdiyken, şimdi tüm gelir gruplarının ortak derdine dönüşmüş durumda. Ailelerin çocuklarına aldırılmak için çabaladıkları eğitim, eskiye göre daha gerici bir müfredata sahip olmasına, başarı ortalamalarının düşmesine ek olarak, bir de daha maliyetli hale gelmiş bulunmakta. Artan maliyetler karşısında aileler ise çocukları için bu durumu idare etmeye çalışıyor. İdare etmeye çalışıyor diyorum çünkü, şu an gelirleri bu rutin dışı masrafı karşılayamadığı için büyük oranda borçlanmaya sarılıyor. Bu borçlanmanın düzeyini aşağıdaki grafikten birlikte inceleyelim.

Okul Masraflarının Finanse Edilmesi

Okul dönemi harcamalarınızı nasıl finanse ediyorsunuz?
%

Baz: Çocuk sahibi olanlar n: 560
Okul dönemi harcamalarınızı nasıl finanse ediyorsunuz?

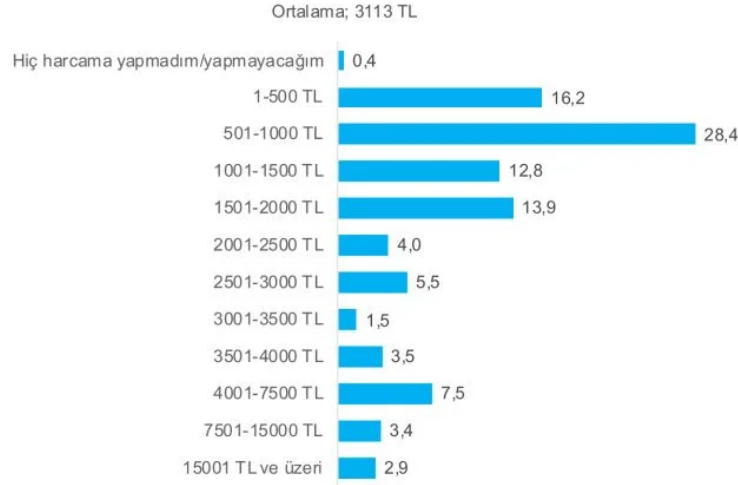
56

Velilerin yalnızca %22,7'si çocuklarının okul giderlerini kendi gelirleri ile karşılayabiliyor. Geri kalanı ancak borçlanma ile bu ek gideri çözebiliyor. Borçlanmaya gitmek zorunda kalanların %53,8'i kredi kartları ile, %15,9'u borç alma ile ve %6,1'i banka kredisi ile harcamaları karşılıyor.

Peki ne kadarlık bir harcama için bu düzeyde bir borçlanma oranı oluşuyor, ona da bakalım.

Harcamalar

Her bir öğrenciniz için bu okula başlangıç döneminde tahmini toplam kaç TL harcama yaptınız/yapacaksınız? %

Baz: Çocuk sahibi olanlar n: 560
Peki her bir öğrenciniz için bu okula başlangıç döneminde tahmini kaç TL harcama yapacaksınız?

52

Okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise eğitimi alan çocuğu bulunan ailelerin tümünün ortalaması alındığında, okula dönüş döneminde 3113 TL ortalama harcama yaptıklarını görüyoruz.

Gelelim bu harcamaların o dönemde toplamda hanelerin ekonomisine nasıl bir ek yük getirdiğine. Yükün ne kadar arttığını doğru yorumlamak için 2017 yılında saygın bir iş dergisi için yaptığımız araştırmanın sonuçlarını paylaşarak başlamak isterim.

2017

	Ortalama Harcama Miktarı	Öğrenci Sayıları	Toplam Tahmini Harcama Büyüklüğü
Okul öncesi	₺811,6		
İlkokul	₺869,2	5.360.703	₺4.659.255.012
Ortaokul	₺900,2	5.211.506	₺4.691.606.161
Lise	₺973,0	5.807.643	₺5.650.836.639
Toplam Tahmini Harcama Büyüklüğü			₺15.001.697.813

Okul öncesi eğitimi alan çocukları kapsam dışı bıraktığımız o çalışmada, 2017 yılı itibariyle hanelerin ekonomisine on beş milyar bir milyon altı yüz doksan yedi bin sekiz yüz on üç TL yük getirdiği anlaşılıyor. Şimdi aynı hesabı 2022 yılı için yaptığımızda sonucun ne çıktığını birlikte inceleyelim.

2022

	Ortalama Harcama Miktarı	Öğrenci Sayıları*	Toplam Tahmini Harcama Büyüklüğü
Okul öncesi	2658 TL	1.885.004	5.010.340.632 TL
İlkokul	2744 TL	5.433.901	14.910.624.344 TL
Ortaokul	3183 TL	5.293.067	16.847.832.261 TL
Lise	3694 TL	6.543.599	24.172.054.706 TL
Toplam Tahmini Harcama Büyüklüğü			60.940.851.943 TL

Tablodan da görüldüğü üzere, hanelerin ekonomisine gelen ek yük, tahmini altmış milyar dokuz yüz kırk milyon sekiz yüz elli bir bin dokuz yüz kırk üç TL. Aradan geçen 5 sene içinde neredeyse 4 kat artmış bir yük. Reel gelir aynı düzeyde artmamakla birlikte sabah akşam ekonomide şahlanış anlatan bir iktidar...

Ebeveynlerinin çocuğunun okula dönüşünü borçlanarak karşılamaya, eğitilmiş bireylerinin öğlen yemeğini yemeyerek bütçesini dengelemeye çalıştığı bir toplum yarattı AKP. Bu nedenle hem iktidarı değiştirmeye hem de iktidar değişikliğinin sonrasına dair topluma karşı sorumluluğumuz büyük. Bu büyük sorumluluk karşısında bize düşen, kısır tartışmalara kapılmak değil, insanı merkeze alan bir kapsayıcı ve etkili bir kalkınma sürecini adım adım planlamaktır. Solun temeli vicdandır. Bu bize vicdanımızın emrettiği bir sorumluluktur.

Ertan Aksoy

ertanaksoy@gmail.com